

Aspbarkgnagare

Xyletinus tremulicola

EU-kod: 1928

Länk: Gemensam text (arternas namn och koder)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/arter/artergemensam.pdf#2

Biologi – ekologi

Länk: Gemensam text (biologi och ekologi)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/arter/artergemensam.pdf#4

Livsmiljö

Aspbarkgnagarens huvudsakliga livsmiljö är äldre aspbestånd med lång kontinuitet av grova träd med grov bark. Arten förekommer vanligtvis i öppnare miljöer, ofta i anslutning till hållmarksgläntor och i blockmarker. Aspbarkgnagare kan även utnyttja grova aspar på kalhyggen.

Larvutvecklingen sker i solbelysta partier av barken på döda och nydöda aspar. Larverna utvecklas strax under den hårda ytterbarken och gnager otydliga gångar i den ganska luckra innerbarken. Larver kan ibland utvecklas i lokala stamskador på levande träd och påträffas då ofta runt gamla stamskador eller rötskador orsakade av vedsvampar. Utvecklingen tar två år, men troligen kan upprepad äggläggning ske i samma träd och larver kan i vissa fall finnas fem år efter att trädet dött. Den fullbildade skalbaggen kläcks i början av juni, men skalbaggar har setts så sent som i början av augusti.

Önskvärd naturlig stress och störning

Arten gynnas på lång sikt av skogsbrand och andra storskaliga störningar som skapar förutsättningar för lövsuccessioner.

Reproduktion och spridning

Även isolerade aspar kan vara koloniserade, vilket tyder på en relativt god spridningsförmåga. Att artens är en god flygare indikeras även av att den relativt ofta har fångats i fönsterfällor. Aspbarkgnagare kan således sannolikt flyga åtskilliga km genom ogästvänlig terräng även om det aktiva sökandet efter substrat ofta sker på betydligt kortare avstånd.

Status

Länk: Gemensam text (status)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/arter/artergemensam.pdf#6

Status och internationellt ansvar

- Sveriges rödlista 2010: Arten är klassad som Nära hotad (NT).
- Aspbarkgnagare är enbart känd från Sverige och Finland, så Sverige har ett stort internationellt ansvar för arten.

Rapporterad nationell bevarandestatus 2007

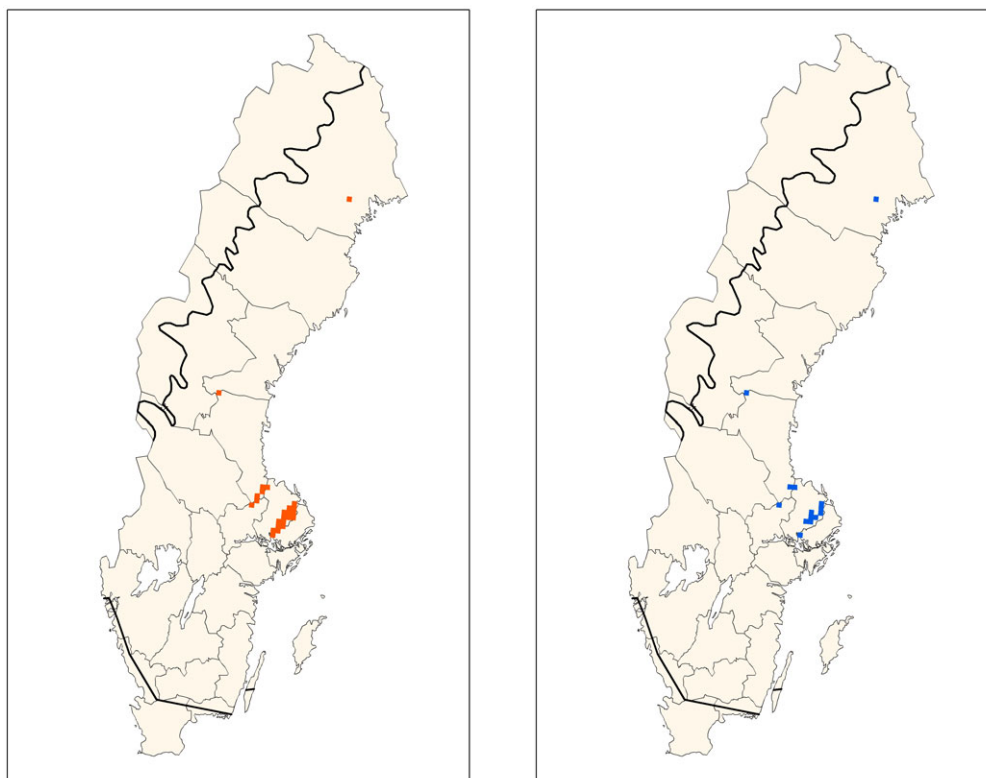
Rapporterat 2007	Reg. A	Reg. B	Reg. K	Totalt
Natura 2000-områden				
Utpökade för arten (antal)		10		10
Utbredning				
Aktuellt värde (km ²)		2 400		2 400
Referensvärde (km ²)		18 011		18 011
Bedömning aktuell status		Dålig		
Bedömning trend		Försämring		
Population				
Aktuellt värde (enhet ¹)		12 - 30		12 - 30
Referensvärde (enhet ¹)		100		100
Bedömning aktuell status		Dålig		
Bedömning trend		Försämring		
Artens livsmiljö				
Bedömning aktuell status		Dålig		
Bedömning trend		Försämring		
Framtidsutsikt				
Bedömning aktuell status		Otillräcklig		
Bedömning trend		Försämring		
Samlad bedömning				
Bedömning aktuell status		Dålig		
Bedömning trend		Försämring		

¹ Enhet för artens population är antal lokaler.

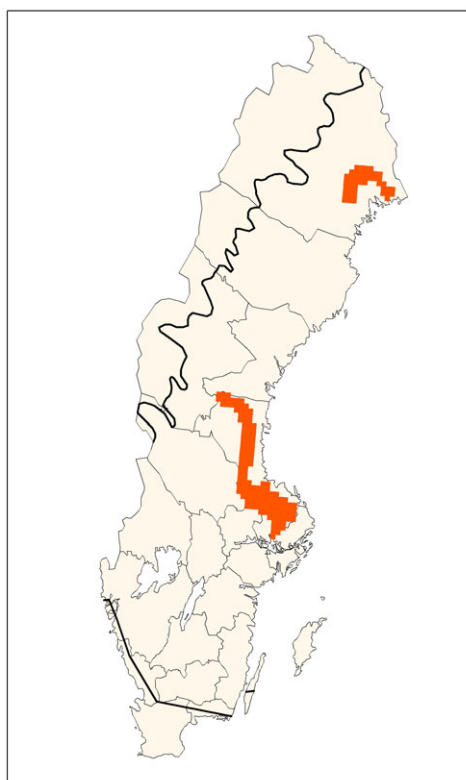
Kommentarer till rapporterade uppgifter

Referensvärden har satts så att arten ska ha starka populationer i Svealand, södra Norrland och i norra Norrland.

Referensvärdet för utbredningsområde och populationsstorlek har satts så att arten ska ha starka populationer i Svealand och södra Norrland och en stark population även i norra Norrland.

Figur 1. Svenskt utbredningsområde (till vänster) och förekomster (till höger).

Figur 2. Gynnsamt utbredningsområde i Sverige.

Förutsättningar för bevarande

Länk: Gemensam text (förutsättningar för bevarande)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/arter/artergemensam.pdf#12

Hotbild

- Arten utbredning är fragmenterad, i synnerhet i Norrland, så slumpmässiga händelser kan medföra att arten dör ut på vissa lokaler.
- Kontinuitet av döda aspar är nödvändig för arten. I ett längre perspektiv kan även en sparad naturskog ha svårt att härbärgera en population av arten. Aspen är ett successionsträd och försvinner ofta ut ur bestånden på längre sikt även inne i reservat, om inte brand eller annan naturlig störning startar om successionsförloppet.
- Arten har svårt att sprida sig i skogslandskapet då skogsbestånd med en naturlig inblandning av lövträd och död ved har försvunnit i och med trakthyggesbruket. Asp har missgynnats genom avverkning av naturskog, barrplantering, dikning och inte minst röjning och gallring av lövträd.
- Den stora älgstammen har haft en negativ inverkan på återväxten av asp, vilket har medfört att det bildats glapp i åldersklassfördelningen av asp över stora områden.

Bevarandeåtgärder

- Gångse åtgärder för att upprätthålla gynnsam bevarandestatus så att ingen försämringar för arten sker, (dvs att dess intressen respekteras i fysisk planering, tillståndsprövning, generell naturvårdshänsyn, förvaltning av skyddade områden, artskydd och uppföljning samt övervakning).
- Genomförandet av Åtgärdsprogram för hotade skalbaggar på asp i Norrland.

Regelverk

Länk: Gemensam text (regelverk)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/arter/artergemensam.pdf#16

- Arten ingår i art- och habitatdirektivets bilaga 2 och den är inte en prioriterad art där.

Bevarandemål och uppföljning

Länk: Gemensam text (bevarandemål och uppföljning)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/arter/artergemensam.pdf#24

Förslag till mål (inte fastställda)

<i>Mål – utbredning & förekomst</i>	<i>Nivå</i>	<i>Metod</i>	<i>Mått</i>	<i>Frekvens</i>
Utbredningsområdet för aspbarkgnagare ska vara minst 18 011 km ² i boreal region.	Biogeografisk	Geografisk analys enl. EU:s metodik för artikel 17-rapporter.	Antal km ²	Vart 6:e år
Aspbarkgnagare ska finnas i minst 20 trakter (25 – 100 km ²) i Sverige.	Nationell	Inventering och sammanställning av fynddata.	Antal trakter	Vart 6:e år

<i>Mål – population</i>	<i>Nivå</i>	<i>Metod</i>	<i>Mått</i>	<i>Frekvens</i>
Det ska finnas minst XX individer av aspbarkgnagare i boreal region.	Biogeografisk	Inventering och sammanställning av fynddata.	Antal individer	Vart 6:e år
Aspbarkgnagare ska finnas på minst 100 lokaler i boreal region.	Biogeografisk	Inventering och sammanställning av fynddata.	Antal lokaler	Vart 6:e år
I varje trakt / <i>trakten</i> YY för aspbarkgnagare ska det finnas förekomst eller spår av arten på mer än 25% av de lämpliga träden.	Nationell / <i>Trakt</i>	Inventering och sammanställning av fynddata.	Andel träd	Vart 6:e år
Det ska finnas minst XX individer av aspbarkgnagare på lokalen YY.	Lokal	Aktivt eftersök av erfarna entomologer. Enligt BI-manual.	Antal individer	Vart 6:e år

Mål – livsmiljö	Nivå	Metod	Mått	Frekvens
Det ska finnas minst XX km ² lämplig livsmiljö (asprik naturskog) för aspbarkgnagare i artens gynnsamma utbredningsområde / området YY.	Nationell / Område	Uppföljning av naturtyperna.	Antal km ²	Vart 6:e år
I varje trakt / trakten YY för aspbarkgnagare ska det finnas en trädslags- och ålderssammansättning som ger förutsättningar arten 100 år framåt.	Nationell / Trakt	Uppföljning av naturtyperna.	Antal asp per ha och ålderstruktur	Vart 6:e år
I varje trakt / trakten YY för aspbarkgnagare ska det finnas mer än 10% lämplig livsmiljö och det ska finnas minst 10 träd lämpliga för arten per ha.	Nationell / Trakt	Inventering.	Andel livsmiljö och lämpliga träd per ha	Vart 6:e år
I varje trakt / trakten YY för aspbarkgnagare ska avståndet mellan lokaler med lämplig livsmiljö för arten vara mindre än 1 km.	Nationell / Trakt	Inventering av områden med lämpliga värdräd.	Antal km	Vart 6:e år
Det ska finnas minst XX lämpligt substrat (döda aspstammar) för aspbarkgnagare på lokalen YY.	Lokal	Substratinventering.	Antal stammar	Vart 6:e år

Kommentarer

Minimnivån för uppföljning i skyddade områden är uppföljning av förekomst och livsmiljö vart 6:e år.

Litteratur och kontaktuppgifter

Länk: Gemensam text (litteratur och kontaktuppgifter)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/arter/artergemensam.pdf#30

Artvis litteratur

Baranowski, R. 1975. Några bidrag till kännedomen om coleopterfaunan vid nedre Dalälven. 1. Ent. Tidskr. 96: 97–115.

Ehnström, B. & Axelsson, R. 2002. Insektsgnag i bark och ved. ArtDatabanken, Sveriges Lantbruksuniversitet, Uppsala.

Eriksson, P. 2000. Populationsutveckling för några trädlevande skalbaggar vid Nedre Dalälven. Entomologisk Tidskrift 121:119-135.

Eriksson, P. 2006. Basinventering av cinnoberbagge, *Cucujus cinnaberinus* och aspbarkgnagare, *Xyletinus tremulicola* år 2006. Rapport 2006:28. Upplandsstiftelsen, Uppsala.

Lundberg, S. 1961. Bidrag till kännedomen om svenska Coleoptera. 4. Ent. Tidskr. 82: 67.

Lundberg, S. 1967. Bidrag till kännedomen om svenska skalbaggar. 10. Ent. Tidskr. 88: 80.

Wikars, L.-O. 2008. Åtgärdsprogram för bevarande av hotade arter på asp i Norrland. Naturvårdsverket, Stockholm. Remissversion.

Länkar

Ehnström, B. 1999. *Xyletinus tremulicola*, aspbarkgnagare. Artfaktablad. Artdatabanken, SLU, Uppsala. Uppsala.

http://www.artdata.slu.se/rodlista/Faktablad/xyle_tre.PDF

Kontaktuppgifter

Jonas Sandström
jonas.sandstrom@artdata.slu.se
018-67 25 47

ArtDatabanken
Bäcklösavägen 10
Box 7007
750 07 Uppsala